

Biskop Tor Singsaas, preken olsok 29. juli 2012, Stiklestad kirke (overført i NRK P1):

Velsignet Olsok!

Joh. 8, 2 – 11.

« 2 Tidlig neste morgen kom Jesus til tempelet igjen. Hele folkemengden samlet seg om ham, og han satte seg og begynte å undervise dem. 3 Da kom de skriftlærde og fariseerne med en kvinne som var grepet i ekteskapsbrudd. De førte henne fram 4 og sa: «Mester, denne kvinnen er grepet på fersk gjerning i ekteskapsbrudd. 5 I loven har Moses påbudt oss å steine slike kvinner. Men hva sier du?» 6 Dette sa de for å sette ham på prøve, så de kunne få noe å anklage ham for. Jesus bøyd seg ned og skrev på jorden med fingeren. 7 Men da de fortsatte å spørre, rettet han seg opp og sa: «Den av dere som er uten synd, kan kaste den første steinen på henne.» 8 Så bøyd han seg ned igjen og skrev på jorden. 9 Da de hørte dette, gikk de bort, én etter én, de eldste først. Til slutt var Jesus alene igjen, og kvinnen sto foran ham. 10 Da rettet han seg opp og spurte: «Kvinne, hvor er de? Har ingen fordømt deg?» 11 Hun svarte: «Nei, Herre, ingen.» Da sa Jesus: «Heller ikke jeg fordømmer deg. Gå bort, og synd ikke mer fra nå av!»•

En ufattelig sterk fortelling som dirrer av spenning, og som stopper helt opp i et møte.

Vi skal se denne sammen med en annen fortelling; - en fortelling fra

«Spelet om Heilag Olav» på Stiklestad, som og er ufattelig sterk, og som dirrer av spenning.

Også denne fortellingen stopper helt opp i et møte.

Møtet mellom Helgenkongen og en kvinne, - Olav og ungjenta Gudrun.

«Spelet» utspiller seg på gården Sul.

I hele «Spelet om Hellig Olav» ligger en hemmelighet gjemt, som en understrøm. Den siver inn i hele folket på Sul, og blir til «en mare». «Utburden». Det vanskapte barnet, - som etter fødselen ble båret ut i skogen til dyrene. Lille Gudrun hadde sett dette. Og det hadde brent seg inn i henne. Hun blir et jaget menneske av det.

Hun blir den som synlig bærer på denne forferdelige familiehemmelighet. Den rammer henne. Hun bærer den for de andre.

Angst og redsel styrer hennes liv.

Dette er jo noe av det mest fryktelige som kan ramme et menneske; Å ikke ha et eneste rom i livet hvor en kan finne barmhjertighet, ro og hvile fra seg selv og andre.

For plutselig, når en minst venter det i hverdagens mange gjøremål på gården, jager angsten inn i Gudrun for dette forferdelige som hadde skjedd. Forstyrret og livredd styrter hun rundt på tunet og inn i husene, og roper og skriker i angst. Slik sørger hun for at gårdens og husfolkets fryktelige hemmelighet stadig vekk blir avslørt og holdt levende. Dette bestemmer hvordan livet er i alle hus på Sul. Foreldrenes ugjerning ligger som en mørk skygge over

gården. I all lek, sang og dans på tunet ligger denne hemmelighet under som en kollektiv, felles angst som demper all sprudlende og frigjørende glede.

- Så kommer Helgenkongen til gards, - Dagen før slaget.

Og vi får dette møtet, --- hvor hele fortellingen stopper opp. Sannheten avsløres. For Kongen får se en vanvittig og forstyrret Gudrun. Angsten og redselen river og sliter i henne, nesten så hun fullstendig går i stykker. Helt utmattet bæres hun forsiktig inn på loftet.

Kongen er forferdet over det han ser. Og han spør hva dette er? Foreldrene Torgeir Flekk og Gudrid må stå fram og fortelle sin ugjerning og fryktelige historie. De hadde båret på en ufattelig tung byrde. Ikke minst fordi jenta deres hadde blitt rammet så fryktelig av noe de hadde gjort. Hvordan er det for en mor og far å bli påmint dette nesten daglig? For en frykt, - og for en fortvilelse? Hvordan var det for dem å se at Gudrun med ville skrik løp rundt på tunet drevet på flukt av angst og redsel. Og de visste hva det skyldtes! Og så være fullstendig maktesløse i forhold til det! De hadde ikke noen mulighet for å hjelpe den stakkars jenta si. De klarte ikke å befri henne fra denne fryktelige angsten og redselen! De maktet ikke å bryte denne «trollringen» som lå rundt tunet og gården deres.

I møtet med Helgenkongen får de fortelle. Bekjenne. Et fortettet øyeblikk breddfull av spenning og frykt.

Vil de måtte bøte med livet for ugjerningen? For det var den tids reaksjon og svar på en slik ugjerning.

Så står Helgenkongen fram, - som en Kristus! Han kommer med frihet og tilgivelse for liv som er bundet og ødelagt av vonde opplevelser og gjerninger. Og møtet med Gudrun blir ufattelig rørende og sterkt. Gudrun blir gjennom dette befridd. Hun får livet sitt tilbake. Hele gården får livet tilbake.

Her ser vi en linje tilbake til fortellingene om Ham som kom til jord med noe helt nytt. Barmhjertighet og nåde og tilgivelse. Dette er så grunnleggende for i det hele å kunne leve som menneske.

Olav var den nordiske Kristus. Et nytt syn på mennesket kom hit med ham.

Det hviler en hellighet over ethvert menneske.

Gud har sendt med oss en hellighet som vi møter når vi står overfor hverandre.

Ikke noe menneske skal krenkes.

Gud står som en vilje bak enhver og utfordrer oss til å vise nåde og barmhjertighet.

Så den andre fortellingen!

Denne skjer 1000 år før møtet mellom Hellig-Olav og Gudrun.

Møtet mellom Jesus, og kvinnen tatt i ekteskapsbrudd. Men og et møte med folkemengden, folkemeningen og folkedomstolen.

De religiøse lederne fryder seg over endelig å få satt fast denne oppkomlingen som så mange av de små flokker seg om!

De gjør det fordi han er så annerledes.

Han er så frigjørende å være sammen med. De er seg selv. Han gir frihet til å være slik Gud har skapt dem.

Hvor ufattelig godt å være sammen med mennesker hvor du kan få være deg selv!

Enda mer, -når du får oppleve dette i møtet med Guds Sønn.

For de fornemmer at han kommer «Annetsteds» fra. Han bærer med seg en styrke, vilje og myndighet som han må ha fra Gud!

Men de våger ikke å si det høyt. Det hviskes bare.

De holder seg tett opp til ham. For de blir levende av å være sammen med ham!

Nå holder alle pusten!

De venter at han og må felle den fryktelige dommen;

Døden! -----.

Men han er en Annen-----.

Han har en annen myndighet.

Og han gir oss de berømte, frigjørende ordene som for alltid er risset inn i sanden med ham;

«Den av dere som er uten synd, kan kaste den første steinen på henne»

Et ufattelig fortettet øyeblikk, -- når han først nesten arrogant synes å overhøre spørsmålet deres.

Han skriver i sanden, ---- uinteressert i problemstillingen?

Og så skjer det, -- etter at han kommer med de frigjørende ord:

De går en etter en.

De eldste først.

De skjønner umiddelbart kraften i denne ufattelige utfordringen.

Jeg er over 60, og har og levd lenge og har erfart mye;

Jeg og måtte ha gått.

Men hvordan er det å være jenta?

Hun venter jo på den første steinen. Hun gjør det--!.

Kryper sammen, og dekker allerede instinktivt hodet med hendene?

Hører en mann si noe.... men får det ikke med seg, --- for frykten og angsten og redselen jager alt ut av henne. Alt er støy og kaos inni henne!

Hun venter, ---

Ingenting skjer, --- ingen steiner som begynner å hagle, ---

bare slepende skritt som forsvinner, -

Hun skjønner ikke, ---- hun fornemmer at hun er alene,----

- nesten alene,-

Han er der-----.

Og det betyr alt!

Hun får livet tilbake av Jesus!

Gud ble medmenneske på jord i Jesus Kristus.

Guds Sønn kommer til oss med tilgivelsens gave. Han har for vår skyld gitt sitt liv på korset.

Og det forandrer alt.

Han frigjør når dom og fordømmelse henger over oss og kveler livet vårt.

Han står bak ethvert medmenneske vi møter.

Hvor ofte stopper ikke livet opp mellom oss fordi vi dømmer den andre på forhånd?

Holder vi en stein i hånden når vi møter vårt eget og andres liv? Hvor mange av oss dømmer ikke oss selv vanvittig. For noe avgjørende i livet gikk i stykker.

Å møte den Annen med tillit er grunnleggende i livet. Alltid.

Hvordan få oppreisning i livet? Få livet tilbake?

«Å være som Kristus», i møte med ditt medmenneske i livet;

- det er å ikke fordømme når din neste forventer dom. Da gir du ditt medmenneske livet tilbake!

Vi er tilgitt av Gud i Jesus Kristus, for å kunne tilgi andre.

Vi har hørt 2 fortellinger om hva som frigjør i livet vårt.

Hemmeligheten er: Å fortelle Ham om det som dreper gleden i livet. La ham få dele din smerte. Og så høre at han hvisker tilgivelsens ord inn i ditt liv og over ditt liv.

Og så se hva som skjer!?

--til ære for Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir en sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.